

Lust, stress of terreur?

De menselijke seksualiteit
benaderd vanuit het perspectief van de
Identiteitgeoriënteerde psychotraumatheorie
en - therapie (IoPT)

Wezemaal (B) 27.04.2018

www.franz-ruppert.de

Indeling

- Menselijke seksualiteit (biologie, psychologie, samenleving)
- Seksualiteit, partnerschap, kinderen
- Seksueel trauma
- Gevolgen van seksuele traumatisering
- Kijken of wegkijken?
- Therapeutische principes vanuit de benadering van IoPT

Wat zegt dit
beeld over
menselijke
seksualiteit?

Is het kunst,
pornografie
of de
seksuele
traumatise-
ring van een
kind?

Balthazar Klossowski
„Balthus“ 1938

•Therese, dromend

© The Metropolitan Museum of Art/
VG Bild-Kunst Bonn 2007,

Photograph by Malcolm Varon, 1988

Wat is „seksualiteit“?

- Specifieke manier van voortplanting (naast celdeling, klonen, knopvorming)
- Berust op lichamelijke differentiatie van exemplaren van een soort die als „mannelijk“ en „vrouwelijk“ worden aangeduid (Geslachtsdimorfie)
- Leidt tot taakverdeling met betrekking tot voortplanting
- Uit zich in specifieke waarnemings-, gevoels-, denkpatronen en handelingen bij beide geslachten
- <http://www.youtube.com/watch?v=xAKkfB3KBn8>

Voor- en nadelen van de geslachtelijke voortplanting

- Hogere rijkdom aan varianten bij een bepaalde soort levende wezens t.b.v. aanpassing aan een zich veranderende omgeving en t.b.v. afweer tegen vijanden (bijv. parasieten)
- Leidt tot verschillende (soms tot extreem uiteenlopende) interesses binnen dezelfde soort
- Er ontstaan belangenconflicten tussen zelfbehoud en voortplanting
- De oudere generatie kan een gevaar worden voor het leven en welzijn van de volgende generatie kinderen.

Seksualiteit, een relatief verschijnsel

- Mannelijke en vrouwelijke eigenschappen ontwikkelen zich in relatie tot elkaar
- Er zijn veel verschillende mogelijke variaties en tussenvormen (mannelijk/mannelijk, mannelijk/vrouwelijk, vrouwelijk/mannelijk, vrouwelijk/vrouwelijk, hermafrodiet)
- Vaak worden daarbij extremen uitgemeten (vrouwen zijn kwetsbaar, dragen hoofdzakelijk de lichamelijke en psychische lasten van het krijgen van kinderen; mannen zijn opdringerig, emotioneel onverschilliger tot hoog agressief)

Menselijke seksualiteit - biologie

- Menselijke seksualiteit is als mogelijkheid om nieuw leven te genereren, diep geworteld in het levende menselijke organisme
- Ze doorloopt genetisch (XX, XY) en hormonaal (oestrogeen, testosteron) beginnend bij en aangestuurd door een bevruchte eicel een biologisch rijpingsproces van 9-13 jaar
- Mannelijkheid als proces van 'ont-vrouwelijking'
- Menselijke seksualiteit is bijzonder actief op het hoogtepunt van de vruchtbaarheid (20-40 jaar) en zwakt af met het ouder worden

Menselijke seksualiteit - psychologie

- Komt psychisch tot uitdrukking in drift, drang en behoefte
- „Drift“ = uitwendig aangewakkerd door waarneming en inwendig aangewakkerd door hormonen die buiten de ik- en wilsfunctie vallen
- Is met intensieve zintuigelijke ervaringen en emoties verbonden (lust, vreugde, angst, trots, schaamte, walging, schuld)
- Manifesteert zich in seksueel gedrag (concurreren, veroveren, pronken met het lichaam, aankijken, aanraken, paren, zwanger zijn, baren, zelfbevrediging)
- Wordt vaak verbonden met een behoefte aan liefde (nabijheid, geborgenheid, lichamelijk contact), maar is een daarvan onafhankelijke en op zichzelf staande functie van het levende menselijke organisme

Menselijke seksualiteit - samenleving

- Biologisch volgroeide geslachtskenmerken (seks) leiden afhankelijk van de maatschappelijke conventies, belangen en machtsverhoudingen tot uiteenlopend gedrag overeenkomstig de geslachtsrollen (gender).
- Geprobeerd wordt de menselijke seksualiteit door middel van wetten, morele en religieuze dogma's onder controle te brengen.
- Menselijke seksualiteit wordt vaak gebruikt voor concurrentiedoeleinden en om geld aan te verdienen (echtgenoten/-s als prestigeobject, reclame, schoonheidschirurgie, kunstmatige bevruchting, prostitutie, pornografie ...)

Menselijke seksualiteit - ontwikkelingsstoornissen

- Kan lichamelijk onvoldoende uitrijpen
- Kan in bepaalde ontwikkelingsfasen blijven steken (prenataal, vroege en latere jeugd, puberteit volwassen leeftijd, ouderen)
- Kan door ontbrekende sociale ondersteuning en op basis van ideologieën en mythen primitief blijven

Menselijke seksuele diversiteit

- Langdurige homoseksualiteit, biseksualiteit, transgender-gedrag en transseksualiteit komt voor bij ongeveer 7% van de mensen „Out im Office“ http://www.diversity-institut.info/downloads/IDA_Out_im_Office_2017.pdf 29.3.2018
- Over de oorzaak wordt gediscussieerd: genen, hormonen, evolutionaire voordelen, psychische ontwikkeling, vrije keuze.
- Homoseksualiteit, „LGBTQ“, kan voor heteroseksuele mensen dienen als maatschappelijk en politiek vijandsbeeld, om hun eigen ‚normaliteit‘ en aangepastheid veilig te stellen.
- Zowel hetero- als LGBTQ-seksualiteit kan ervaren worden als gezonde seksualiteit, kan getraumatiseerd zijn en uitgesproken trauma-overlevingsstrategieën tot gevolg hebben.

Seksualiteit als onderdeel van een gezonde identiteit

- Ik ben
- met een eigen wil,
- met mijn gevoelens, voorstellingen, gedachten en handelingen
- in mijn eigen lichaam
- in contact met de realiteit
- in constructieve relaties.

Voorbeelden – seksuele identificatie, met wie?

- Met vader of moeder?
- Met broers of zussen of familieleden?
- Met vrienden?
- Met idolen uit de sport-, film-, muziek-, reclamebranche?
- Met producten uit de pornografische-industrie?
- Met producten en schoonheidsidealen uit de cosmetische industrie?
- Met bestuurders en politici?
- ...

Toeschrijvingen aan seksualiteit

- Seksualiteit is „smerig“, moet „zuiver“ zijn, moet „wild“ zijn, ...
- Een „echte man“ is ... (altijd bereid, geen slappeling, geen huilebalk, ...)
- Een „echte vrouw“ moet ... (erotisch zijn, trouwen, kinderen krijgen, ...)
- Een „normaal“ kind mag niet... (zichzelf bevredigen, domme vragen stellen,)
- „Senioren“ zouden ... (geen seks meer moeten hebben, ...)

Menselijke seksualiteit - partnerrelaties

- Geslachtsgemeenschap wordt als basis gezien van langdurige partnerrelaties en huwelijk (uitzondering: gedwongen en gearrangeerde huwelijken).
- Deze partnerrelaties raken vervolgens in een crisis wanneer de seksuele behoeften wederzijds niet langer worden bevredigd.
- Wanneer er in een huwelijk kinderen zijn dan reduceert dat het seksuele verlangen van vrouwen. Het kind wordt doorgaans belangrijker dan de man.
- Gefrustreerde seksuele behoeften leiden bij mannen en vrouwen tot buitenechtelijke relaties, bezoek aan prostituées en/of seksueel vergrijp aan (eigen) kinderen.

Menselijke seksualiteit - kinderen

- Door seksualiteit ontstaan kinderen, wanneer hun ontstaan niet bewust wordt verhinderd (door vormen van voorbehoedsmiddelen)
- Zelfs in psychische en sociale noodsituaties verwekken mannen kinderen en worden vrouwen zwanger. (bijv. veel zwangerschappen bij vluchtelingen)
- Opleiding, aantal kinderen en economisch model hangen met elkaar samen.

Traumatisering van de seksualiteit

- Het eigen lichaam wordt door een andere persoon tot object van zijn seksuele behoeftebevrediging gemaakt.
- Hij wordt daardoor fysiek en psychisch verwond,
- zonder dat het mogelijk is zich te verweren of eraan te ontkomen.
- Daardoor ontstaan overweldigende gevoelens van angst, walging, schaamte, schuld en minderwaardigheid.

Vormen van seksueel trauma

- Seksuele traumatisering in de vroege jeugd kent verschillende gradaties van ernst
- Verkrachtingen binnen en buiten de partnerrelatie
- Trauma's tijdens de zwangerschap en geboorte
- Mannelijke en vrouwelijke besnijdenis van genitaliën
- Kinderpornografie, prostitutie
- Seksuele foltering, „ritueel misbruik“
- Massaverkrachting als oorlogsstrategie
- <https://www.zdf.de/dokumentation/zdfinfo-doku/bordell-deutschland-milliardengeschaeft-prostitution-102.html> 29.3.2018

Seksuele traumatisering van kinderen

- Gemene en hatelijke opmerkingen
- Ontkleden van een kind
- Ontbloten van de genitaliën (exhibitionisme)
- Het observeren van een kind (voyeurisme)
- Strelen, kussen
- Samen met het kind pornografie kijken of pornografische handelingen uitvoeren
- Masturbatie (voor het kind, door het kind)
- Penetratie van mond, anus, schede van het kind met vinger of penis
- Zuigen aan de penis, likken aan de vagina
- Een jongen dwingen tot bijslaap / geslachtsgemeenschap

Shock-trauma-toestanden bij een seksueel trauma vanuit het slachtoffer-perspectief

- Het lichaam gaat in een toestand van verstarring en / of verslapt (stort ineem)
- Er ontstaat een verdoving van gevoelens
- Er wordt geprobeerd het lichaam mentaal te verlaten
- De gehele gebeurtenis wordt als irreëel ervaren, dat niet zichzelf betreft / niet zelf wordt beleefd

Innerlijke delen bij seksueel getraumatiseerde kinderen

- Een getraumatiseerd Ik
- In de traumasituatie verstarde gevoelstoestanden (angst, schaamte, walging)
- Delen die woedend zijn op de dader
- Delen die woedend zijn op de eigen machteloze delen , die niemand meer vertrouwen.
- Symbiotisch aanhankelijke delen met liefdesillusies
- Delen die de dader ook seksueel willen bevredigen
- Delen die zichzelf als schuldig beleven
- Delen die zich schamen, in plaats van de dader
- Verder blijven altijd aanwezig: gezonde delen

Overlevingsstrategieën bij een seksueel trauma vanuit het slachtoffer-perspectief

- Er vindt een identificatie plaats met de behoeften en zienswijzen van de dader(s)
- Het slachtoffer voelt zichzelf waardeloos en geeft zichzelf de schuld.
- Het slachtoffer probeert te ontkennen en te loochenen wat hem werd aangedaan.
- Hij onderdrukt de herinneringen daaraan.

Symptomen als gevolg van seksuele traumatisering

- Nachtmerries, fobieën, eet- en slaapstoornissen, depressies, afstomping van gevoelens, lichamelijke ziekten, schoolverzuim en terugloop van schoolprestaties.
- Afkeer / walging van seks, afwijzen van de geslacht specifieke seksuele rol, afwijzing van het eigen lichaam, schaamteloosheid en ongeremde nabijheid, promiscuïteit, prostitutie
- extreme afhankelijkheid of juist terugtrekken, vijandigheid, zelfbeschadiging, drugsgebruik, delinquentie, verwarring, opsplitsen van de totale persoonlijkheid.

„Zelfbeschadigend gedrag“ als overlevingsstrategie bij seksuele traumatisering, om

- Gevoelloosheid te overwinnen
- Innerlijke druk kwijt te raken
- Zichzelf onaantrekkelijk te maken
- Een non-verbale kreet om hulp te uiten
- De geweldservaring te re-ensceneren
- Het dader-introject uit te leven
- De woede op de eigen zwakte uit te leven

„Eetstoornissen“ als overlevingsstrategie bij seksuele traumatisering

- Poging de lichamelijke reacties onder controle te krijgen, bijv. wanneer het lichaam gevoelens of zelfs lust toont (gevolg: zgn. ‚magerzucht‘)
- Afweerreacties tegen de penis en het sperma in de mond (gevolg: zgn. boulimia als re-enscenering van de orale verkrachting)
- Zich door gewichtstoename onaantrekkelijk maken (gevolg: overgewicht)

Inter-familiaire seksuele traumatisering

- Seksuele traumatisering binnen een familie is een verstrikking van een kind / jeugdige in een bindingssysteem met verregaande gevolgen
- Ze wordt vaak voortgezet over meerdere generaties.
- In seksuele traumatisering komt een bindingssysteemtrauma tot uitdrukking

Bindingsaspecten bij seksuele traumatisering

- Verraad van liefde en vertrouwen
- Vermenging van liefde en agressie
- Vervaging van de grenzen tussen de generaties
- Omkering van de verantwoordelijkheid
- Verlies van vertrouwen in ouders, broers / zussen naaste verwanten, pedagogen en psychologen

Bindingsysteemtrauma

- getraumatiseerde moeder en vader, die de voornaamste bron van gezonde ontwikkeling van een kind zouden moeten zijn, zijn de oorzaak van voortdurende stress en traumatiseren het kind.
- Het kind kan zich nooit goed gedragen, wat het ook doet het is verkeerd.
- In zulke bindingssystemen is men of dader of slachtoffer, respectievelijk: men is afwisselend beiden
- In zulke relationele systemen kan geen gezonde identiteit worden ontwikkeld.

Re-enscenering van seksueel trauma

- Seksuele traumatisering wordt onbewust door overlevingsdelen geënceneerd,
- in de illusionaire hoop, zich van kwellende gevoelens te kunnen bevrijden en
- controle over de daders te krijgen (bijv. in de prostitutie).

De dynamiek van seksuele traumatisering is de hoofdoorzaak van de symptomen, die psychiatrisch als zware „psychische ziekten“ gediagnosticeerd worden, in het bijzonder dwangstoornissen, de zgn. borderline-persoonlijkheidsstoornis, boulimia, magerzucht, schizofrenie en psychosen, dissociatieve identiteitsstoornis, psychopathie.

Seksuele traumatisering leidt tot een omvangrijke verwarring van de identiteit (ik, willen, gevoelens, denken, handelen) bij een kind.

Seksuele traumatisering is de voortzetting van het trauma van de identiteit en het trauma van de liefde.

Trauma door het eigen ouderschap

Trauma van de seksualiteit

Trauma van de liefde

Trauma van de identiteit

De psychotrauma biografie

© Prof. Dr. Franz Ruppert

Overlevingsstrategieën bij een seksueel trauma vanuit het dader-perspectief.

- “Het is mijn recht en jouw plicht om seks met mij te hebben!”
- “Ik daar uiteindelijk toch voor betaald!”
- “Het is mooi en niet erg voor jou!”
- “Ook al zeg je nee, je bedoelt in werkelijkheid ja!”
- “Ik houd van dit kind en dit kind houdt van mij!”
- “Je hebt je zelf aangeboden en mij verleid.”
- ...

Overlevingsstrategieën bij een seksueel trauma

- Vinden vaak plaats onder invloed van alcohol en drugs
- Pogingen eenzaamheid kwijt te raken
- Dragen liefdesillusies met zich mee (“Mijn vader is de enige persoon, die mij lief heeft en zich om mij bekommert.”)
- Houden vast aan mythologische beelden (“maagdelijkheid”, “reinheid”, “eer”)
- Leiden uitsluitend op korte termijn tot opluchting
- Worden vaak herhaald uit verslaving
- Staan onverschillig tegenover lichamelijke verwondingen en infecties
- Bekommeren zich niet om het risico van een niet gewilde zwangerschap

Vrouwen als daders bij seksuele traumatisering

- Erotiseren van het gedrag in relatie tot de zoon of dochter
- De zoon verleiden of dwingen tot seksuele handelingen
- De zoon door angst of agressie emotioneel zo sterk binden dat hij zich niet vrij kan maken
- Na eigen misbruik pedofilie in praktijk brengen als vervanging voor een volwassen seksuele relatie (Homes 2004).
- https://www.youtube.com/watch?v=Yr3_poVZBJE 29.3.2018

Vicieuze cirkel van de seksuele traumatisering

- Seksueel getraumatiseerde meisjes worden in voorkomende gevallen moeders die hun kinderen emotioneel en gedeeltelijk ook seksueel traumatiseren.
- Vooral de dochters van deze moeders lopen groot risico zelf ook weer getraumatiseerd te worden.
- Zonen worden ook emotioneel en eventueel ook seksueel getraumatiseerd en psychisch verward.
- Deze zonen lopen daardoor meer risico de volgende generatie daders van seksueel trauma te worden.

Zwijgen en ontkennen maken deel uit van seksuele traumatisering

Er bestaan risico's en verstrikkingsgevaaren bij gevallen waarbij er een vermoeden is van seksueel misbruik.

- Er wordt lang toegekeken en niets ondernomen.
- Iemand kan echter ook ten onrechte aangeklaagd worden als dader.
- Afsplitste of niet verwerkte eigen traumaervaringen worden geprojecteerd op kinderen of op potentiële daders.

Wie een seksueel trauma bij zichzelf (nog) niet kan herkennen / waarnemen kan het ook bij anderen (nog) niet herkennen / waarnemen.

Er bestaat ook het gevaar van overcompensatie: overal wordt een seksueel trauma gezien.

Basale problemen die verhinderen zich met een seksueel trauma in therapie te begeven

- Het eigen ik en de eigen wil zijn nog te zwak.
- De loyaliteit aan daders is nog te sterk.
- Het eigen slachtoffer zijn wordt niet als gegeven feit geaccepteerd (slachtoffer - dader – splitsing in de cliënt).
- De gevoelens van schaamte zijn te hevig.
- Elke vorm van nabijheid wordt als bedreiging ervaren.
- Er bestaat angst opnieuw afhankelijk van iemand te worden en de ontvangen hulp te moeten betalen met seks.

Principes van de Identiteitgeoriënteerde psychotraumatherapie (IoPT) bij seksuele traumatisering

- Symptomen van seksueel trauma ordenen en begrijpelijk maken als zijnde gevolgen van psychotrauma
- Allereerst het „trauma van de identiteit“ verwerken en contact herstellen met het gezonde ik en de gezonde wil
- Dan het „trauma van de liefde“ aangaan en manieren zoeken om zich vrij te maken uit symbiotische verstrikkingen met daders en mededaders
- Verstrikte partnerrelaties en verstrikte relaties met eigen kinderen doorgronden als overlevingsstrategieën

Principes van de Identiteitgeoriënteerde psychotraumatherapie (IoPT) bij seksuele traumatisering binnen de familie (1)

- Herinneringen mogelijk maken.
- Beseffen dat de ouders (mede)dader(s) zijn en hen als zodanig benoemen.
- Vragen met betrekking tot verantwoordelijkheid en schuld ophelderen.
- Beseffen dat kinderlijke behoeften normaal zijn en doorzien dat aanspraak die volwassenen daarop maken verwrongen zijn.

Principes van de Identiteitgeoriënteerde psychotraumatherapie (IoPT) bij seksuele traumatisering binnen de familie (2)

- (Zelf)haat en afwijzing van de eigen lichamelijkheid begrijpen en benoemen als gevolgen van de traumasituatie.
- De feiten en waarheden uitspreken tegenover getuigen.
- Zich openen voor zichzelf en voor positieve gevoelens.

Vertaling uit het Duits: Interakt, Margriet Wentink

Literatur

- Bange, Dirk (2007). Sexueller Missbrauch an Jungen. Die Mauer des Schweigens. Göttingen: Hogrefe Verlag.
- Engfer, A. (2005). Formen der Misshandlung von Kindern – Definitionen, Häufigkeiten, Erklärungsansätze. In U. Egle, S. Hoffmann und P. Joraschky (Hg.), Sexueller Missbrauch, Misshandlung, Vernachlässigung. Stuttgart: Schattauer Verlag.
- Homes, A. M. (2004). Von der Mutter missbraucht. Frauen und die sexuelle Lust am Kind. Norderstedt: Books on Demand GmbH.
- Kastner, H. (2000). Von einem Tag zum anderen. Wie vom sexuellen Missbrauch Betroffene überleben. Dettelbach: Röhl.
- Kloiber, A. (2002). Sexueller Missbrauch an Jungen. Heidelberg: Asanger Verlag.
- Miersch, M. (2002). Das bizarre Sexualleben der Tiere. München: Piper Verlag.
- Ruppert, F. (2007). Seelische Spaltung und Innere Heilung. Stuttgart: Klett-Cotta Verlag.
- Ruppert, F. (2010). Symbiose und Autonomie. Stuttgart: Klett-Cotta Verlag.
- Ruppert, F. (2012). Trauma, Angst und Liebe. München: Kösel Verlag.
- Ruppert, F. (2014). Frühes Trauma. Stuttgart: Klett-Cotta Verlag.
- Ruppert, F. & Banzhaf, H. (Hg.) (2017). Mein Körper, mein Trauma, mein Ich. München: Kösel Verlag.
- Wickler, W. & Seibt, U. (1990). Männlich-weiblich. Ein Naturgesetz und seine Folgen. München: Piper Verlag.